

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ “МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОСНОВАМ ЗДОРОВ'Я”

12. Хуторский А.В. Ключевые компетентности и образовательные стандарты: Доклад на отделении философии образования и теоретической педагогики РАО 23 апреля 2002. Центр “Эйдос”, www.eidos.ru

13. Шадриков В.Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход / В.Д. Шадриков // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 8. – С. 26 – 31.

14. Профессиональная педагогика: Учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям. – М.: Ассоциация “Профессиональное образование”, 1997. – 512 с.

15. Нечаев Н.Н. Психолого-педагогические аспекты подготовки специалистов в вузе / Николай Николаевич Нечаев. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1985. – 113 с.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2015

УДК 378.132

Лариса Сливка, кандидат педагогічних наук, доцент
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ “МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОСНОВАМ ЗДОРОВ'Я”

У статті розкрито проблему розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення методики навчання основам здоров'я.

Ключові слова: пізнавальна активність, майбутні учителі початкових класів, методика навчання основам здоров'я.

Лит. 6.

Лариса Сливка, кандидат педагогічних наук, доцент
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ “МЕТОДИКИ ОБУЧЕНИЯ ОСНОВАМ ЗДОРОВЬЯ”

В статье раскрывается проблема развития познавательной активности будущих учителей начальных классов в процессе изучения методики обучения основам здоровья.

Ключевые слова: познавательная активность, будущие учителя начальных классов, методика обучения основам здоровья.

Larysa Slyvka, Ph.D. (Pedagogy), Docent of
Precarpathian National University

DEVELOPMENT OF COGNITIVE ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE STUDY OF METHODS OF TEACHING HEALTH BASICS

The article shows the problem of cognitive activity of primary school teachers in the study of Methods of teaching Health Basics.

Keywords: cognitive activity, primary school teachers, Methods of teaching Health Basics.

Постановка проблеми. Процеси трансформації, глобалізації та інтеграції, які відбуваються в соціально-економічному житті суспільства, вимагають якісних змін у концептуальних засадах професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі початкової освіти. Ефективність майбутньої професійної діяльності вчителя початкових класів залежить від якості його професійної підготовки, важливим компонентом якої є спрямованість навчально-виховного процесу у педагогічних закладах на розвиток здібностей, інтересів, творчості і пізнавальної активності студентів.

В ідеалі такий підхід передбачає формування майбутнього спеціаліста як особистість, яка здатна до самонавчання упродовж життя, відтак – до прийняття рішення в інтересах дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми. Пильна увага до проблеми активності особистості у пізнавальній діяльності була характерною для усіх періодів розвитку педагогічної науки. Ідея виховання в школярів активності і самостійності належить до фундаментальних прогресивних ідей педагогіки (Я.А. Коменський, Й.Ф. Герbart, А. Дистервег, К.Д. Ушинський). Однією із важливих для теорії

і практики навчання залишається думка К.Д. Ушинського про те, що учневі необхідно передавати не тільки ті чи інші знання, але й розвивати у ньому бажання і здатність самостійно, без учителя, засвоювати нові знання.

У працях зарубіжних і вітчизняних теоретиків і практиків (Л. Аристова, Є. Голант, В. Давидов, М. Данилов, Л. Занков, І. Лернер Р. Мікельсон, В. Онишук, П. Підкасистий, О. Савченко, О. Скрипченко) розглядалися проблеми створення сприятливих психологічних умов для навчання, розвиток у тих, хто навчається, бажання до активної розумової і практичної діяльності, прагнення до перетворення навколишньої дійсності. Різні аспекти формування пізнавальної активності студентів розкриті у працях А. Алексюка, Ю. Бабанського, В. Вергасова, П. Лузана, О. Пиндик, Т. Темерівської та ін. Утім, проблему розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів початкових класів не можна вважати дослідженою достатньою мірою.

Мета статті – визначити сутність і структуру пізнавальної активності студентів, з’ясувати можливості технології навчальної дисципліни “Методика навчання основам здоров’я” у розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел показав, що єдиного підходу до трактування поняття “пізнавальна активність” не існує. Її розглядають як: якість діяльності; рису особистості; якість діяльності і рису особистості в їх діалектичній єдності. Так, в енциклопедії освіти пізнавальна активність трактується як “рису особистості, яка виявляється в її ставленні до процесу пізнання, що передбачає стан готовності, прагнення до самостійної пізнавальної діяльності, спрямованої на оволодіння індивідом соціального досвіду, накопичених людством знань, способів діяльності, а також в її якості” [1, 678]. За В. Лозовою, пізнавальна активність як риса особистості знаходить свій вияв в якості діяльності, обумовленої свідомим вибором оптимальних шляхів для досягнення мети пізнання [2, 25]. О. Пиндик розглядає пізнавальну активність як “складне психологічне утворення, що є процесом ініціативного перетворення студентом предмета або явища з метою його глибшого пізнання, вдосконалення, вияву “Я” особистості у пізнавальній діяльності” [5, 32]. Як бачимо, пізнавальну активність розглядають і як мету діяльності, і як засіб її досягнення, і як результат.

Розглядаємо пізнавальну активність майбутніх учителів у процесі вивчення “Методики навчання основам здоров’я” (МНОЗ) комплексно: як якість

навчально-пізнавальної діяльності, яка спрямована на досягнення цілей курсу; як якість особистості, що є метою, засобом досягнення і результатом цієї діяльності; як умову розвитку творчого мислення, самостійності, ініціативності, здібностей студентів.

Пізнавальна активність як якість особистості характеризується двома взаємопов’язаними факторами: а) сукупністю знань, умінь і навичок, якими володіє студент; б) ставленням до процесу і результату навчально-пізнавальної діяльності, умов її здійснення. У структурі пізнавальної активності майбутніх учителів початкових класів виокремлюємо компоненти, які існують в єдності:

- *мотиваційно-ціннісний* компонент: передбачає потребу майбутнього вчителя у вдосконаленні знань з методики навчання основам здоров’я, прагнення до самоосвіти; розуміння *значущості* цих знань у житті людини і в професійній діяльності вчителя; стійкий інтерес до “здоров’яформуючих” знань; емоційно-ціннісне ставлення до здоров’я і здорового способу життя;

- *когнітивний* компонент: характеризується об’ємом знань з методики навчання основам здоров’я (системністю, глибиною, міцністю, усвідомленістю);

- *операційно-діяльнісний* компонент: передбачає сукупність умінь і навичок, які формуються у процесі вивчення методики навчання основам здоров’я.

Розвиток пізнавальної активності майбутніх фахівців залежить від змісту, організації і ціннісних орієнтацій навчального процесу, від характеру та стилю діяльності його учасників. З метою підвищення ефективності навчального процесу сучасна дидактика рекомендує збагачувати традиційні методи навчання такими прийомами і засобами, які сприяли б формуванню в суб’єктів учіння мотивацію учіння, змістовних життєвих настанов, високого рівня активності й емоційної заангажованості в навчально-пізнавальній діяльності, створенню умов для активного самостійного набуття знань і умінь [3, 71 – 74; 6, 7].

Під технологією методики навчання основам здоров’я розуміємо таку систему взаємодії викладачів і студентів, яка спрямована на реалізацію змісту, форм, методів і засобів навчання, що адекватні цілям відповідної освіти, змісту майбутньої педагогічної діяльності та вимогам до професійно важливих якостей вчителя. Означена технологія повинна забезпечувати чіткий педагогічний вплив на особистість студента протягом усього періоду вивчення дисципліни “Методика навчання основам здоров’я”; керівництво взаємодією усіх учасників

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ “МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОСНОВАМ ЗДОРОВ’Я”

педагогічного процесу на основі організації різнобічної діяльності студентів з урахуванням динаміки розвитку їх пізнавальної активності; визначення єдиних вимог до студентів як суб’єктів навчально-пізнавальної діяльності; вироблення основних критеріїв оцінки рівня підготовки студентів.

Вважаємо, що акцент у вивченні курсу “Методика навчання основам здоров’я” повинен бути переміщений з процесу викладання на процес навчання майбутніх фахівців. За рахунок зменшення аудиторної роботи необхідно збільшити час, який відводиться на позааудиторну самостійну роботу. Позитивним у порушеному аспекті буде, на нашу думку, зменшення кількості лекційних годин, натомість – зростання кількості практичних і лабораторних годин. Відтак, в основу навчання буде поставлено принцип самонавчання.

Застосування зазначеної вище стратегії і тактики, яка забезпечуватиме ефективний розвиток пізнавальної активності студентів, потребує від викладача, зокрема, створення на заняттях такої атмосфери, яка сприяла б тому, що цілі навчання стають особистісно значущими для студентів. Адже, чим активніше усвідомлюється ціль, тим активніше студент прагне її досягнути.

Таким чином, “розвивально-пізнавальна” технологія методики навчання основам здоров’я у підготовці майбутніх педагогів передбачає:

- забезпечення професійної спрямованості змісту МНОЗ і спрямованості навчально-виховного процесу на розвиток мотивів особистості, інтересу, ціннісних орієнтацій, пізнавальних здібностей студентів;

- застосування різних форм і видів діяльності, які активізують самостійність, ініціативу, винахідливість майбутніх учителів і забезпечать активно-творче засвоєння студентами знань, сприйняття їх як особистісно значущих;

- встановлення суб’єкт-суб’єктних стосунків між викладачами і студентами, забезпечення атмосфери доброзичливості на занятті, створення умов для спілкування майбутніх педагогів, підчас якого вони могли б розкрити свої сили та можливості.

Розвиток пізнавальної активності студентів у процесі вивчення “Методика навчання основам здоров’я” потребує нових підходів щодо методики проведення лекційних занять. На основі аналізу педагогічних джерел ми визначили особливості методики проведення лекцій:

- студент під час лекції не здійснює записів, він має можливість попередньо ознайомитися з конспектом лекцій у друкованому вигляді або в електронному варіанті;

- створення проблемних ситуацій, розв’язання пізнавальних завдань на лекції;

- використання мультимедійних засобів навчання (лекції створюються у вигляді презентації за допомогою програми Power Point, що належить до пакету програм Microsoft office).

Зазначимо, що використання мультимедійних засобів навчання на лекційних заняттях з курсу забезпечує розв’язання низки завдань. По-перше, мультимедійні засоби навчання дають можливість ілюструвати матеріал лекції не лише за допомогою кольорових фотографій, малюнків, схем, а також динамічних моделей відеоматеріалів, які демонструють конкретні ситуації, пов’язані із феноменом здоров’я, здоровим способом життя і безпечною поведінкою в динаміці, русі. Це сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, сприйняттю інформації за допомогою слухового та зорового аналізаторів, зростанню інтересу майбутніх учителів до матеріалу, який вивчається. По-друге, за допомогою мультимедійних засобів навчання необхідна інформація подається у вигляді опорного конспекту, схеми чи таблиці. Така подача матеріалу дає можливість викладачеві створити проблемні ситуації, які розв’язуються студентами у процесі заняття, ставити й обговорювати пізнавальні завдання. По-третє, використання мультимедійних засобів навчання на лекції дає можливість ефективно управляти навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Одним із шляхів формування пізнавальної самостійності є організація самостійної роботи. Самостійну роботу студента розглядають як специфічний засіб управління його навчально-пізнавальною діяльністю, особливу систему умов навчання, яка створюється викладачем [4, 65]. У процесі виконання студентами самостійної роботи відбувається засвоєння ними теоретичних знань, формується потреба в постійному поповненні й оновленні, оволодінні раціональними способами та прийомами самоосвіти.

З метою ефективної організації самостійної роботи студентів з МНОЗ необхідним є розроблення завдань для позааудиторної та аудиторної самостійних робіт. Завдання для позааудиторної роботи (репродуктивного, конструктивного і творчого характеру) повинні передбачати заповнення таблиць, створення схем. Їх зміст повинен сприяти формуванню у студентів навичок порівняння, аналізу, доведення, виділення основного тощо. Індивідуальні навчально-дослідні завдання спрямовуються на створення презентацій, підготовку повідомлень реферативного характеру, виконання практичних завдань, пов’язаних із професійною діяльністю тощо.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Висновки. Розвиток пізнавальної активності майбутніх вчителів початкових класів у процесі вивчення методики навчання основам здоров'я потребує нових підходів щодо організації та проведення лекцій і самостійної роботи. Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження вбачаємо у виділенні критеріїв та показників розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення МНОЗ.

1. *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. А.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.*

2. *Лозова В.І. Пізнавальна активність школярів: (спекурс із дидактики): [навч. посібник для пед. ін-тів] / В. Лозова.- Х.: Основа, 1990. – 89 с.*

3. *Лузан П.Г. Теоретичні і методичні основи*

формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти: дис...доктора пед. наук / П.Г. Лузан. – К., 2004. – 505 с.

4. *Пидкасистый П.И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов / П.И. Пидкасистый. – М.: Педагогическое общество России, 2005. – 144 с.*

5. *Пиндик О.Г. Педагогічні умови розвитку пізнавальної активності студентів вищих навчальних закладів економічного профілю: дис...канд. пед. наук / О.Г. Пиндик. – К., 2003. – 290 с.*

6. *Гринько В. Роль методів активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вчителів початкових класів / Вікторія Гринько // Проблеми підготовки сучасного вчителя: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. – Умань: ПП Жовтий О.О. – 2010. – Випуск 1. – С. 7–11.*

Стаття надійшла до редакції 25.02.2015

УДК 371.263

Марина Костюк, кандидат філологічних наук, асистент кафедри французької філології Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено тестовий контроль видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння та письма. На конкретних прикладах показані варіанти впровадження різних тестів у вищих навчальних закладах. Визначено типи та характеристики тестів. Проаналізовані основні якості тестів, серед яких найважливішими є валідність, надійність, диференційна здатність, практичність та економічність.

Ключові слова: тест, говоріння, читання, аудіювання, письмо.

Літ 7.

Марина Костюк, кандидат филологических наук, ассистент кафедры французской филологии Института филологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

ТЕСТОВЫЙ КОНТРОЛЬ ВИДОВ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье исследован тестовый контроль видов речевой деятельности: аудирования, чтения, говорения и письма. На конкретных примерах показаны варианты внедрения различных тестов в высших учебных заведениях. Определены типы и характеристики тестов. Проанализированы основные качества тестов, среди которых важнейшими являются валидность, надежность, дифференциальная способность, практичность и экономичность.

Ключевые слова: тест, говорение, чтение, аудирование, письмо.

Maryna Kostyuk, Ph.D. (Philology), Assistant professor of French Philology Department of Institute of Philology National University by T. Shevchenko, Kyiv

TEST CONTROL OF DIFFERENT TYPES OF SPEECH ACTIVITIES

In this article the test control of different types of speech activities – listening, reading, speaking and writing are analyzed. With the help of examples it shows some variants of the implementation of different types of tests in the institute of higher education. It singles out types and characteristics of tests. The article determines main features of tests, among which the most important are validity, reliability, differentiation, practicality and efficiency.

Keywords: test, speaking, reading, listening, writing.

Постановка проблеми. Сучасні новітніх прийомів та методів для контролю та оцінювання навичок студентів. Саме контроль європейські стандарти до якості знань комунікативної компетенції в усіх видах вищої освіти передбачають застосування